

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobců: **a) O. N.**, a **b) K. N.**, oba zastoupeni JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem se sídlem Praha 7, Ovenecká 78/33, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 3. 2020, č. j. 32 Az 1/2019 - 91,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobců JUDr. Marošovi Matiaškovi, LL.M., advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 17 182 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobců nese stát.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 31. 12. 2018, č. j. OAM-558/ZA-ZA11-ZA10-2018, žalovaný neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb.,

o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Žalobci podali proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Krajský soud v Hradci Králové shora uvedeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu. Žalobkyně a) [dále jen „žalobkyně“] požádala dne 28. 6. 2018 v České republice svým jménem a jménem svého nezletilého syna [žalobce b) – dále jen „žalobce“] o udělení mezinárodní ochrany. Při následném pohovoru dne 3. 7. 2018 uvedla, že má ruskou národnost, je rozvedená a její nezletilý syn má po svém otci čečenskou národnost; oba vyznávají islám. Žalobkyně nikdy nebyla politicky aktivní a nemá žádné politické přesvědčení. Ve vlasti žalobci žili ve vesnici N., bydleli v rodinném domě společně s matkou žalobkyně, jejím bratrem a manželkou, kteří žádné problémy s veřejnou mocí nemají. Žalobci vycestovali dne 3. 2. 2018 letecky z Moskvy do Prahy, měli česká víza. Po příletu odjeli se ženou, s níž se seznámili v letadle, do Vídně, kde požádali dne 14. 2. 2018 o azyl. Následně byli na základě dublinského řízení transferovaní do České republiky. Co se týče zdravotního stavu, žalobkyně uvedla několik nemocí, se kterými se léčí (cukrovka I. typu, problémy s ledvinami, cévní potíže a potíže s játry, hepatitida typu C po transfuzi krvi). V zemi původu pobírala od roku 1996 invalidní důchod. Zdravotní potíže a související invalidita se u ní objevily po tom, co byla přítomná výbuchu v metru a následně byla 62 dní v kómatu. Popsala i zdravotní problémy žalobce (léčba na ortopedii a potíže s dásněmi).

[3] Při posuzování žaloby dále krajský soud vycházel ze zjištění, že žalobkyně uvedla jako důvod žádosti o udělení mezinárodní ochrany obavy o svůj život a život nezletilého syna. V zemi původu byli oba napadání a ponižování ze strany skupiny deseti místních osob, a to pro jejich muslimskou víru a čečenskou národnost syna. Útočnici či rodinní příslušníci těchto osob válčili v Čečensku, odkud pochází nenávist mezi Rusi a Čečenci. Žalobce častovaly vulgárními nadávkami, vyhrožovaly jim zabitím, několikrát došlo i k pokusu o jejich zabití (oba byli pobodáni). Museli i vyhledat lékařské ošetření, žalobkyně byla dvakrát hospitalizována. Tito lidé byli Rusové ze stejné vesnice, které znala. Dva z nich byli příslušnici policie. Jeden pracoval ve městě Orechovo-Zujevo a druhý ve městě Kurovskoje; žalobkyně je tam viděla osobně, když podávala trestní oznámení (tato oznámení ale vždy zmizela). Do kontaktu s nimi přišla dvakrát, byli v civilu. Uvedenou skupinou osob (zejména mladými chlapci) byla od roku 2015 napadena celkem dvanáctkrát (naposledy v lednu 2018). Pokaždé se jednalo o jiné lidi ze stejné skupiny, kromě jejich vesnice k tomu docházelo i ve městě Kurovskoje, kam žalobkyně jezdila. Zmínění dva policisté ji nebili, ale útoku přihlíželi; později žalobkyně uvedla, že jeden z nich ji několikrát také udeřil. K napadání nezletilého syna docházelo od ledna 2017 do ledna 2018 (celkem asi patnáctkrát), lékaře navštívili pětkrát až sedmkrát. Žalobkyně po každém napadení podala trestní oznámení, ta ale nikdo neřešil. Odeslala i dopis na prokuraturu v Kurovskoje, při osobní návštěvě prokuratury jí ale sdělili, že jim žádný nebyl doručen, a to i přes to, že žalobkyně obdržela od pošty potvrzení o jeho doručení. Obrátila se i na oblastní centrální policejní oddělení ve městě Orechovo-Zujevo (nadřízený orgán policie v Kurovskoje) a hledala svá trestní oznámení. Bylo ji sděleno, že tam nejsou a má se obrátit na policii v Kurovskoje, kde je podávala. Tam ovšem potkala jednoho z policistů (útočníků) a dospěla k závěru, že se tam nedočká spravedlnosti. Chtěla se obrátit i na prokuraturu; dozvěděla se ale, že tam pracuje sestra jednoho z policistů a nečinila tak žádné další kroky. Následně již nic nepodnikala a rozhodla se zemi opustit.

[4] Krajský soud předně s odkazem na § 32 odst. 1 zákona o azylu ve spojení s § 71 odst. 2 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) konstatoval, že žalobci mohli svoji žalobu podanou dne 18. 1. 2019 rozšířit o žalobní body jen do 25. 1. 2019. Námitkami, které jsou poprvé obsaženy až v replice ze dne 9. 5. 2019 (tedy po uplynutí luhy pro podání žaloby) se proto nebude zabývat. Konkrétně se jednalo o námitky týkající se namítané diskriminace lidí ze Severního Kavkazu a Střední Asie a procesních námitek ve správním řízení (nepřesnost protokolace při pohovoru včetně opomenutí zápisu některých skutečností, nemožnosti zpětného přetlumočení z důvodu časové tísně, či vysvětlování žalobkyně, co svou výpovědi zamýšlela správně sdělit).

[5] Následně se krajský soud zabýval jednotlivými důvody pro udělení azylu. Neshledal především, že by byly naplněny znaky azylově relevantního pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Ztotožnil se závěrem žalovaného, že se jednalo o negativní jednání (v případě pobodání závažné) ze strany několika soukromých místních osob v místě bydliště žalobců. Toto jednání ovšem nelze připisovat státu, respektive hodnotit je jako pronásledování ze strany státu. Z vyjádření žalobkyně vyplynulo, že v případě návratu do země původu se obává jednání této skupiny lidi, jejichž motivem byla osobní zášť a nenávist vůči muslimům a Čečencům. Zdůraznil, že žalobci neměli jiné potíže se státními orgány, policií nebo soudy. Poukázal rovněž na to, že z výpovědi žalobkyně mj. vyplynulo, že v době, kdy několik měsíců s nezletilým synem žili ve Vladivostoku a Čečensku, žádné problémy neměli. Potížím nebyli vystaveni ani v Moskvě, kam žalobkyně vozila nezletilého syna do školy. Krajský soud tedy konstatoval, že žalobci mohli a měli své potíže vyřešit institutem vnitřního přesídlení a dal za pravdu žalovanému, že v případě, kdy se žalobkyně setkala se zneužíváním policejní moci příslušníky policie v místě bydliště, měla a mohla svou ochranu řešit za pomoci kompetentních ruských státních orgánů na vyšší úrovni. Ke své ochraně nevyužila všech možností, k nimž měla v zemi původu přístup, a po selhání pomoci na nejbližší místní úrovni na další adekvátní pomoc rezignovala.

[6] Dále krajský soud posuzoval závěry žalovaného týkající se § 14 zákona o azylu. Jeho úvahy označil jako správné a odpovídající zjištěným skutečnostem. Uvedl, že žalobkyni byla v zemi původu se všemi zdravotními potížemi léčena (rovněž tak její nezletilý syn), a byly ji předpisovány léky, které byly dostupné. Do odjezdu ze země původu pobírala invalidní důchod. Z lékařských zpráv týkajících se léčby žalobkyně v České republice nevyplynulo, že by žalobkyně nebo její syn byli v bezprostředním ohrožení života nebo odkázaní na specializovanou léčbu, která by jím nemohla být bez přímého ohrožení života poskytnuta v zemi jejich původu.

[7] Co se týče možností udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, krajský soud konstatoval, že z azylového příběhu žalobců vyplývá, že v zemi původu neměli žádné potíže se státními orgány, bez problémů si vyřídili vízum a zemi původu opustili. Potíže se soukromými osobami mohli vyřešit pomocí institutu vnitřního přesídlení a v případě návratu do země původu se tak zcela vyhnout kontaktu s těmito osobami. Případné potíže pak mohou řešit prostřednictvím kompetentních státních orgánů, nikoli pouze na místní úrovni, jak se o to pokoušela žalobkyně. Neshledal ani, že by vycestování žalobců bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky (tvrzená nedostupnost lékařské péče prokázána rovněž nebyla).

[8] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“, žalobkyně samostatně i jako „stěžovatelka“) brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížnosti z důvodů, které podřazují pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[9] K přijatelnosti své kasační stížnost uvádějí, že splňuje podmínky dle § 104a s. ř. s., neboť přesahuje vlastní zájem stěžovatelů v otázkách (i) posouzení situace pronásledování stěžovatelů ze strany policistů a jejich rodinných příslušníků, (ii) možnosti přesídlení v rámci země původu za situace, kdy původci pronásledování mají přístup do registrů obyvatel, (iii) hodnocení žalobních tvrzení uplatněných po uplynutí lhůty k podání žaloby proti rozhodnutí žalovaného a (iv) uplatnění a hodnocení skutečností, které vyvstaly až po vydání rozhodnutí správního orgánu.

[10] Stěžovatelé namítají, že se krajský soud v napadeném rozsudku dostatečně nezabýval jejich námitkami a jde tak o rozsudek nepřezkoumatelný. Zároveň dle jejich názoru došlo i k dalším pochybením, na jejichž základě došlo k nesprávnému posouzení právní otázky. Vzhledem k postavení stěžovatelů a etnickému původu stěžovatele b) je lze podřadit pod sociální skupinu dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný ani krajský soud této skutečnosti nevěnovali dostatečnou pozornost. Stěžovatelé nesouhlasí s tím, že by se nesnažili své potíže řešit všemi dostupnými prostředky. Napadený rozsudek nijak nereflektuje tvrzení stěžovatelky a), že ač se obrátila na státní orgány, nedostalo se jí účinné pomoci; i z tohoto důvodu je napadený rozsudek nepřezkoumatelný. Stěžovatelé dále upozorňují na tzv. prospektivní rozhodování a související standard přiměřené pravděpodobnosti. Jsou přesvědčeni, že se v jejich případě jedná o pokračující násilí a ústrky, kterým budou v případě jejich návratu vystaveni znovu. Uvádějí, že původcem pronásledování je samotný státní orgán, neboť dva z hlavních původců pronásledování jsou příslušníci policie. Krajský soud zcela nelogicky shledal, že stěžovatelé neměli v zemi původu žádné potíže se státními orgány, policií nebo soudy. Uvedené je přitom v rozporu se skutkovým stavem věci, neboť stěžovatelka a) popsala jako dva hlavní původce pronásledování policisty. Proti jejich jednání přitom nepomohly ani opakované stížnosti a trestní oznámení podávané různým orgánům. Fakt, že si stěžovatelé vyřídili vízum a odcestovali ze země původu, na tomto závěru nic nemění. Systém ochrany nebyl pro stěžovatele dostupný, efektivní a neposkytoval žádné záruky ochrany jejich práv; neměli tak povinnost pokoušet se domáhat pomoci u dalších orgánů. Jsou přesvědčeni, že žalovaný i krajský soud nesprávné posoudili jejich obavy, že budou pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu.

[11] Co se týče splnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany dle § 14 zákona o azylu, stěžovatelé namítají, že žalovaný a krajský soud nesprávně interpretovali neurčitý právní pojem *„případ hodný zvláštního zřetele“*. Ze všech okolností obsažených ve spise vyplývá, že se v jejich případě o takový případ jedná, a to zejména s ohledem na zdravotní potíže stěžovatelky a).

[12] Stěžovatelé se dále dovolávají aplikace ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. Dle jejich přesvědčení je lze považovat za zranitelné osoby dle § 2 odst. 1 písm. i) tohoto zákona. Setrvávají na svém tvrzení, že jim hrozí vážná újma v podobě mučení a špatného zacházení na celém území Ruské federace. Možnost vnitřního přesídlení

dle jejich názoru zůstává pouze *„na papíře“*. Zjistit aktuální místo pobytu stěžovatelů nepředstavuje pro policisty (původce pronásledování a zvláštní újmy) problém, což dokládá i jejich osobní zkušenost. Stěžovatelé mají za to, že se správní orgán i krajský soud omezily pouze na obecné konstatování, že jejich přesídlení je možné s tím, že tak již v minulosti učinili; opomenuly ale tvrzení, proč ve Vladivostoku ani Čečensku stěžovatelé nezůstali.

[13] Stran nepřípustného rozšíření žalobních bodů stěžovatelé namítají, že žaloba (byť stručně) obsahovala veškeré námitky, které stěžovatelé následně pouze rozvedli prostřednictvím repliky. Ta proto měla být považována pouze za dokreslení již přednesené žalobní argumentace, a bylo nezbytné se jí v podrobnostech zabývat. Závěrem navrhují prolomení zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., neboť v době rozhodování žalovaného ještě nedošlo k úmrtí otčíma a matky stěžovatelky a); ta proto nemohla vědět, že jí stále hledají původci pronásledování.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že námitky v ní obsažené jsou neopodstatněné a žádost stěžovatelů není důvodná ani ve smyslu § 12 písm. b) ani § 14 zákona o azylu. Stěžovatelé byli v místě svého bydliště vystaveni protiprávnému jednání soukromých osob a nevyčerpali možnosti vnitřní ochrany. Nakonec se nerozhodli řešit své problémy vnitřním přesídlením, ačkoliv tuto možnost měli, a ze zjištěného stavu věci nelze dovodit, že by nešlo o účinné řešení. Jejich zdravotní stav nevyžaduje léčbu, která by v zemi původu nebyla dostupná. Tyto skutečnosti jsou dostatečně zřejmé jak z obsahu rozhodnutí žalovaného, tak z obsahu napadeného rozsudku. Ve vztahu k informacím o úmrtí otčíma a matky stěžovatelky žalovaný upozornil na rozpor s jejím předchozím vyjádřením uvedeným v replice. Poukázal na spekulativní povahu souvislosti mezi úmrtím matky stěžovatelky a problémy stěžovatelů. Napadený rozsudek ani rozhodnutí žalovaného dle jeho názoru netrpí vadami, které stěžovatelé namítají.

[15] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení důvodnosti kasačních námitek, musel se zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti.

[16] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s., v rozhodném znění, účinném do 31. 3. 2021, platí, že *jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.*

[17] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS (rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), v němž interpretoval neurčitý právní pojem *„přesah vlastních zájmů stěžovatele“*. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu existuje zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení ve smyslu uvedeném pod bodem (4) půjde především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet

i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení současně zdůraznil, že není v rámci poslední kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

[18] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou, neboť dospěl k závěru, že krajský soud pochybil při výkladu práva v otázce posouzení pronásledování stěžovatelů ze strany soukromých osob, pokud jde o vyčerpání vnitrostátních prostředků ochrany před tímto jednáním; v této souvislosti též nesprávně interpretoval ustálenou judikaturu tohoto soudu. Bez bližšího posouzení věci tak nelze vyloučit, že toto pochybení krajského soudu by mohlo vést k jinému rozhodnutí ve věci.

[19] Nejprve se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Jak vyplývá z konstantní judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu, má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal soud za prokázaný, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje argumentaci účastníků řízení za nedůvodnou (viz například nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97 a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75). Meritorní přezkum rozsudku je tak možný pouze za předpokladu, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v jeho výroku. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje, neboť je z něj zřejmé, jak soud ve věci rozhodl, z jeho odůvodnění vyplývá, jakými úvahami byl při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl.

[20] Stěžovatelé v tomto směru namítají, že krajský soud v napadeném rozsudku „*zcela opomněl skutečnost a námitky stěžovatelů, že příslušníci policie musí být považování za zástupce státu a není tedy možno věc vyhodnocovat stejným způsobem, jako kdyby byly původci pronásledování původně soukromými osobami*“. Byť si lze jistě představit podrobnější odůvodnění, proč krajský soud považoval jednání skupiny [jejímiž členy byli dle stěžovatelky a) i policisté] za jednání soukromých osob, je z obsahu napadeného rozsudku seznatelné, jaké úvahy krajský soud k tomuto závěru vedly. Krajský soud neopomněl tvrzení stěžovatelů, že útočníky byli i dva policisté (byť nejspíše jen útokům přihlíželi a nezakročili proti nim); toto tvrzení v napadeném rozsudku naopak zmiňuje jak v popisu dosavadního průběhu řízení, tak ve vlastním shrnutí skutkového stavu věci, ze kterého při rozhodování vycházel. V tomto kontextu pak v bodě 38. odůvodnění rozsudku uvedl, že stěžovatelkou a) předestřená tvrzení nenasvědčují závěru, že by útoky na ní a jejího syna byl státní mocí přímo vyvolané, podporované, vědomě trpěné či záměrně nedostatečně potlačované. Je tedy zřejmé, že dospěl k závěru, že policisté zde nevystupovali jako vykonavatelé státní moci, ale jako soukromé osoby (byť se přitom zpronevěřili svým služebním povinnostem). Následně konstatoval, že „*z vlastních vyjádření žalobkyně* [...] *vyplynulo, že v případě návratu do země původu se obává jednání popsané*

skupiny soukromých osob, jejichž motivem byla osobní zášť a nenávist [...] *vůči muslimům a Čečencům*". Nadto zdůraznil, že kromě popsaných potíží neměli stěžovatelé žádné jiné problémy a neměli ani žádné potíže se státními orgány, policií nebo soudy. Z odůvodnění napadeného rozsudku tak implicitně vplývá, že toto tvrzení posoudil v kontextu dalších vlastních tvrzení stěžovatelky.

[21] Stěžovatelé dále namítají, že krajský soud nijak nepodložil svoji úvahu (či neposkytl žádný důkaz) k tvrzení, že pomoc „*vyšších úrovní*" policie či státního zastupitelství by v případě stěžovatelů byla „*nepochybně účinnější*". Nejvyšší správní soud tento názor stěžovatelů nesdílí. Krajský soud v bodě 39. odůvodnění napadeného rozsudku stěžovatelce opravdu vytkl, že v případech, kdy se setkala se zneužíváním policejní moci příslušníky policie v místě bydliště, měla a mohla svou ochranu řešit za pomoci kompetentních ruských státních orgánů na vyšší úrovni. V této souvislosti ale dále v textu odkázal na informace EASO [Informace Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO) - *Zpráva EASO o zemi původu - Ruská federace, Státní aktéři ochrany, kap. 2.1 Ministerstvo vnitra (MVD) a policie*, z března 2017, dále jen „*Informace EASO*"] a v kontextu zde uvedených informací uvedl, že stěžovatelka ke své ochraně nevyužila všech možností, k nimž měla v Ruské federaci přístup, a že po selhání pomoci na nejbližší místní úrovní na další adekvátní a „*nepochybně účinnější pomoc rezignovala*". Je tedy evidentní, že krajský soud vyšel při svém hodnocení z informací EASO (které jsou součástí správního spisu), tudíž jeho závěry nelze označit za nezdůvodněné a ničím nepodložené. Současně je ovšem třeba uvést, že správnost těchto závěrů krajského soudu je již otázkou jejich věcného posouzení, kterým se v mezích kasačních námitek bude kasační soud věnovat dále.

[22] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku nelze rovněž dovodit z prostého faktu, že se krajský soud explicitně nevyjádřil k tomu, zda lze stěžovatele považovat za příslušníky určité konkrétní *sociální skupiny*, která by mohla být pronásledována ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Za situace, kdy stěžovatelé tvrdí své pronásledování z důvodu vyznávání minoritního náboženského vyznání a [v případě stěžovatele b)] etnického původu, je evidentní, že jde o příslušníky sociální skupiny (skupin), které mohou být majoritní společností (respektive státem) pronásledováni; krajský soud tento zcela zřejmý fakt nikterak nerozporoval a touto optikou také nahlížel na předestřený azylový příběh stěžovatelů. Nebylo proto nezbytné, aby explicitně uvedl, že stěžovatele považuje za příslušníky určité sociální skupiny (skupin) potenciálně ohrožené pronásledováním.

[23] Do skupiny procesních námitek lze zařadit i tvrzení stěžovatelů, že jejich argumentace v replice k vyjádření žalovaného není nepřípustným rozšířením žaloby o další žalobní body. Stěžovatelé tvrdí, že jde pouze o „dokreslení" již předestřených tvrzení obsažených v žalobě; s tímto tvrzením se ale nelze ztotožnit. Replika učiněná po uplynutí lhůty k podání žaloby je obsahově mnohem rozsáhlejší; byť některá (skromná) žalobní tvrzení opravdu jen „dokresluje", tvrzení týkající se namítané diskriminace osob ze Severního Kavkazu a Střední Asie, jakož i procesní námitky v řízení před žalovaným (viz odst. [4] výše), lze nicméně považovat za nové (pozdě) uplatněné námitky, jak správně vyhodnotil krajský soud. Tvrzení stěžovatelů, že krajský soud ignoroval informace o úmrtí otčíma a matky stěžovatelky rovněž nelze přisvědčit. Smrtí otčíma stěžovatelky se krajský soud výslovně zabýval v rámci námitek chybné protokolace ve správním řízení,

uplatněných v replice. V odst. 34. odůvodnění napadeného rozsudku vysvětlil, že i v tomto případě jde o novou námitku, uplatněnou až po uplynutí lhůty pro podání žaloby; smrtí matky stěžovatelky a) se nezabýval, neboť tento argument nebyl žalobou (ani replikou) vůbec uplatněn, jakkoli [s ohledem na stěžovatelkou a) uváděné datum úmrtí (7. 2. 2020)] uplatněn být mohl a měl. Dovolávají-li se stěžovatelé zohlednění smrti matky stěžovatelky a) a jejího otčíma, coby skutečností, kterou nemohli uplatnit již v řízení před žalovaným (neboť se tak stalo až v době po vydání rozhodnutí žalovaného), zde je nutno přisvědčit vyjádření žalovaného, že v případě otčíma jde o tvrzení zcela rozporné s tím, co stěžovatelé uvedli v řízení před krajským soudem. Jestliže stěžovatelé argumentovali úmrtím otčíma stěžovatelky a) již v řízení před městským soudem, je logické, že nejde o skutečnost, kterou by měl zohlednit kasační soud, protože nemohla být (z objektivních důvodů) uplatněna v řízení před krajským soudem. Nadto je z kopií osvědčení o úmrtí (tvrzeného otčíma) V. A. N. (*СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ*, *Свидетельство о смерти*), vystavených orgány Ruské federace, zřejmé, že jmenovaný zemřel ještě před vydáním rozhodnutí žalovaného. Pokud jde o úmrtí matky stěžovatelky a), ke kterému mělo dle jejího tvrzení dojít dne 7. 2. 2020, i zde lze konstatovat, že tato skutečnost mohla být sdělena krajskému soudu v době před vydáním napadeného rozsudku (19. 3. 2020) a nelze ji proto uplatňovat v řízení o kasační stížnosti. Ani tyto námitky tak nejsou důvodné.

[24] Co se týče samotného posouzení věci, krajský soud neshledal, že by se stěžovatelkou a) předestřeném azylovém příběhu byly naplněny znaky azylově relevantního pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu. V souladu se žalovaným dospěl k závěru, že stěžovatelé byli vystaveni útokům (v případě pobodání závažným), ze strany skupiny soukromých místních osob, které bylo lokalizovány v místě bydliště. Dle jeho názoru toto jednání ovšem nelze připisovat státu, respektive hodnotit je jako pronásledování ze strany státu. Odkázal přitom mj. na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57 a ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016 - 31, ve kterých byl vysloven názor, že soukromé osoby mohou být původci pronásledování pouze za předpokladu, že státní orgány nejsou ochotny nebo odmítají poskytnout pomoc proti takovému jednání, nebo v případě, kdy takové jednání podporují či úmyslně přehlížejí.

[25] Nejvyšší správní soud souhlasí se závěry krajského soudu, že se stěžovatelé stali terčem útoků skupiny (i) místních (ii) soukromých osob, a to patrně z důvodu jejich muslimské víry či čečenské národnosti stěžovatele b), které mohly pramenit z antagonizmů, které mají původ v dřívějším rusko-čečenském konfliktu.

[26] Pokud jde o závěr krajského soudu, že stěžovatelka a) dostatečně nevyužila možnosti ochrany proti shora zmiňovaným útokům u vyšší úrovně kompetentních ruských státních orgánů, zde již s krajským soudem Nejvyšší správní soud nesouhlasí. Jakkoli lze akceptovat závěr krajského soudu, že stěžovatelka a) nevyužila všechny nabízející se možnosti ochrany, k nimž měla v Ruské federaci přístup, nelze jí upřít, že reálně využila možnosti, které oprávněně považovala za dostupné a v kontextu jí uváděných okolností věci již od dalších pokusů upustila. Z listin založených ve správním spisu se podává, že se snažila domoci ochrany na lokální úrovni policie v Kurovskoje, následné i na oblastní centrálního policejního oddělení ve městě Orechovo-Zujevo

(nadřízený orgán policie v Kurovskoje); dopisem se obrátila i na prokuraturu. Na další kroky ke své ochraně rezignovala až v případě, kdy se jí pomoci nedostalo.

[27] Požadavek krajského soudu na využití *všech* možností ochrany dostupných v Ruské federaci považuje kasační soud v nyní projednávané věci za příliš formalistický. Stěžovatelka a) patrně nevzdala řešení své situace po první neúspěšné návštěvě místní policie; naopak, obrátila se na ní opakovaně a následně i na její nadřízené orgány. Vše přitom nasvědčuje závěru, že jí policie ani prokuratura žádnou ochranu neposkytly. Krajský soud sice odkázal na Informace EASO, které skutečně zmiňují informaci, že oběti zneužívání moci policejními orgány (včetně jejich nečinnosti) mohou podat stížnost k Vyšetřovací komisi nebo Kanceláři státního zástupce, nelze ovšem přehlédnut, že podstatná část této informace současně pojednává o nevyhovujícím stavu policejních sil v Ruské federaci a poukazuje na množství nesrovnalostí v jejím fungování, které krajský soud při svém hodnocení nezohlednil.

[28] Jakkoli se krajský soud v napadeném rozsudku na podporu svých závěrů odvolal mj. na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Azs 48/2008 - 57 a č. j. 1 Azs 312/2016 - 31, závěry zde vyslovené neaplikoval přiléhavě na skutkový stav nyní projednávané věci, neboť dostatečně nezohlednil aktivní snahu stěžovatelky a) řešit útoky proti ní a stěžovateli b). Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že stěžovatelka a) v souvislosti s opakovanými útoky ze strany soukromých osob učinila k ochraně sebe i stěžovatele b) u kompetentních orgánů veřejné moci sérií kroků, které však byly zcela neúspěšné; tímto způsobem dostála (judikaturou vyžadované) povinnosti obrátit se bezúspěšně před opuštěním země původu k ochraně svých práv na odpovídající vnitrostátní orgány.

[29] Přestože by ve smyslu výše zmíněné judikatury mohly skutečnosti uváděné stěžovateli představovat azylové relevantní důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. b) zákona o azylu, před učiněním definitivního závěru je nezbytné posoudit ještě možnost vnitřního přesídlení stěžovatelů, coby způsob řešení jejich situace na vnitrostátní úrovni. Ze správního spisu je patrné, že stěžovatelka a) se situaci uvedeným způsobem snažila řešit přesídlením [spolu se stěžovatelem b)] do Vladivostoku a do Čečenska. Byť Nejvyšší správní soud rozumí situaci stěžovatelů a nijak ji nezlehčuje, nelze přehlédnout, že stěžovatelé neměli při vnitřních přesídleních potíže srovnatelné či minimálně obdobné potížím, které snášeli v místě svého předchozího bydliště. V průběhu pohovoru žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatelka a) uvedla, že ve zmiňovaných lokalitách žádné problémy tohoto typu neměli – z kontextu celého pohovoru plyne, že případné potíže byly pouze v rovině domněnek stěžovatelky. Ta, v souvislosti s pobytem ve Vladivostoku, zmiňovala sdělení policisty, že si aktuální pobyt stěžovatelů mohou policisté bez obtíží zjistit z registru obyvatel a že může mít *„také problémy s Číňany třeba“*. Později (po uplynutí lhůty pro podání žaloby, jakožto další žalobní bod) se sice snažila toto tvrzení korigovat, podstatné ovšem je, že v průběhu celého správního řízení nezmínila jakýkoliv faktický útok (ať slovní nebo fyzický) anebo hodnověrnou pohrůžku takovým útokem, které by v průběhu pobytu ve Vladivostoku nastaly. V hypotetické (a ničím nedoložené) rovině zůstává rovněž upozornění tamní sousedky, že by případně mohli mít s nezletilým synem problémy. V případě pobytu v Čečensku stěžovatelka a) žádné problémy (vyjma nedostatečné dostupnosti lékařské péče)

neuváděla. Naopak závěr, že útoky na stěžovatele probíhaly výlučně na lokální úrovni a plynuly z prosté nevraživosti místních obyvatel vůči osobám jiného náboženského vyznání či etnického původu, podporuje i vyjádření stěžovatelky, že v Moskvě, kam vozila syna do školy, žádné problémy neměli. S ohledem na tyto skutečnosti a s přihlédnutím k rozlehlosti Ruské federace, umožňující stěžovatelům přesídlení mimo dosah původců útoků, tak lze konstatovat, že stěžovatelé mají možnost čelit popsaným problémům cestou vnitřního přesídlení v zemi původu; podmínky pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. b) zákona o azylu tak, jak jsou konkretizovány judikaturou Nejvyššího správního soudu, proto nejsou naplněny.

[30] Pokud jde o udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, nemůže obstát tvrzení stěžovatelů, že krajský soud a žalovaný nesprávně interpretovali právní pojem *„případ hodný zvláštního zřetele"*. Z odst. 42. a 43. napadeného rozsudku je zřejmé, že se krajský soud se dostatečně věnoval posouzení možností udělení humanitárního azylu; jeho závěry dle Nejvyššího správního soudu zcela odpovídají zjištěným skutečnostem. Lze jen zopakovat, že oba stěžovatelé byli v zemi původu se všemi zdravotními potížemi léčeni, přičemž lze aprobovat závěr krajského soudu, že z lékařských zpráv, dokládajících léčbu stěžovatelky a) v České republice, nevyplynulo, že by byla v bezprostředním ohrožení života nebo odkázána na specializovanou léčbu, která by ji nemohla být bez přímého ohrožení života poskytnuta v zemi původu; to platí i pro stěžovatele b). Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatelka doložila v řízení o kasační stížnosti lékařskou zprávu o absolvovaném očním zákroku, ta ale dle informací tam obsažených proběhla ambulantně, bez komplikací a stěžovatelka byla propuštěna v dobrém stavu do domácí péče. Uvedené tak nemůže na závěrech o neudělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu (kde nadto správní soudy mohou zasáhnout pouze v případě excesu z diskreční pravomoci žalovaného) ničeho změnit.

[31] Konečně, pokud jde o možnost udělení doplňkové ochrany ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu, zde je nutné upozornit, že stěžovatelé svou argumentaci staví na nemožnosti vnitřního přesídlení v rámci Ruské federace, kde namítají neexistenci jakéhokoli zázemí mimo poslední místo pobytu a obecnou nevraživost populace (zejména pak osob vykonávajících funkce v bezpečnostním aparátu) k osobám čečenské národnosti. Argumentace o nemožnosti vnitřního přesídlení z důvodu hrozby opakování útoků na stěžovatele pro jejich náboženské vyznání a etnický původ stěžovatele b) již byla z důvodů výše popsaných vyvrácena. Co se týče možných obtíží spojených s přesunem stěžovatelů (jako matky samoživitelky s nezletilým dítětem) do cizího prostředí, tato eventualita, jakkoli může být stěžovateli oprávněně vnímána jako značně obtížná, nepředstavuje *vážnou újmu* ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu (*mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu*, respektive *rozpor s mezinárodními závazky České republiky*). Ve shodě s krajským soudem a žalovaným tak ani kasační soud neshledal důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu.

[32] Lze tedy uzavřít, že kasační stížnost není důvodná a Nejvyšší správní soud jí proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. rozsudkem zamítl.

[33] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelé, kteří neměli ve věci úspěch, nemají právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Náhrada nákladů řízení tak nebyla přiznána žádnému z účastníků.

[34] V řízení o kasační stížnosti byl stěžovatelům usnesením tohoto soudu ze dne 30. 4. 2020, č. j. 3 Azs 131/2020 - 24 ustanoven zástupcem advokát JUDr. Maroš Matiaško, LL.M. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (viz § 35 odst. 10 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Soud určil odměnu advokáta v souladu s § 7, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Ustanovený zástupce učinil ve věci tři úkony právní služby, a to návrh na vydání předběžného opatření [§ 11 odst. 2 písm. a) advokátního tarifu], první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu]. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jde-li o společné úkony při zastupování dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí částku 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], po snížení podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu pak za každého ze stěžovatelů 2 480 Kč. V případě návrhu na vydání předběžného opatření pak tato částka představuje 1 240 Kč za každého ze stěžovatelů [§ 11 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 12 odst. 4 advokátního tarifu]. Za tyto tři úkony právní služby tak náleží zástupci stěžovatelů mimosmluvní odměna ve výši 12 400 Kč (4 x 2480 + 2 x 1240). Podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je s odměnou advokátovi spojena náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby. Celkově tedy náleží advokátovi náhrada hotových výdajů ve výši 1 800 Kč (6 x 300). Celkem zástupci stěžovatelů náleží odměna ve výši 14 200 Kč. Jelikož zástupce stěžovatelů uvedl, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se mu náhrada dle § 57 odst. 2 s. ř. s. o tuto daň ve výši 21%, tedy o 2 982 Kč. Celková částka, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí, činí celkem 17 182 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 8. prosince 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu